Debat om rapporten "Hvilken forskel gør en tilkendelse af førtidspension?"

I oktober 2014 udgav SFI rapporten "Hvilken forskel gør en tilkendelse af førtidspension?" (SFI-rapport 14:14). Siden da er rapporten flere gange blevet nævnt i debatten om førtidspension, ikke mindst i forbindelse med reformen på området – senest i et spørgsmål til beskæftigelsesministeren fra Enhedslisten. På baggrund af debatten præciserer vi her rapportens centrale konklusioner.

Handler om folk 'på vippen' – ikke alle på førtidspension
Undersøgelsen fokuserer på de danskere, der ligger 'på vippen' i forhold til at få eller ikke få tilkendt førtidspension på baggrund af en ansøgning om førtidspension. Det vil sige, at personer, der helt oplagt opfylder kravene for tilkendelse af førtidspension – eller personer, der helt oplagt *ikke* opfylder kravene – ikke er med i rapportens datagrundlag. Det omfatter alene en 'mellemkategori' af personer, for hvem det ikke er fuldstændigt entydigt på forhånd, om kravene for tilkendelse af førtidspension er opfyldt – og hvor afgørelsen derfor principielt kan falde ud til begge sider, alt efter hvad der lægges vægt på i sagsbehandlingen.

Rapporten kan derfor ikke bruges til at sige noget om den samlede gruppe af danskere, der søger om førtidspension – eller den samlede gruppe af dem, der får tildelt pension.

Fysisk helbred måles på lægebesøg
Når vi kigger på denne mellemkategori, viser undersøgelsen, at dem der tilkendes førtidspension, samlet set synes at opleve en forbedring i deres fysiske helbred efter tilkendelsen. I undersøgelsen måler vi det fysiske helbred indirekte ved at se på, hvor mange kontakter personen har haft med sundhedsvæsenet før og efter tilkendelsen af førtidspension. At bruge kontakter til sundhedsvæsenet som en indikator for det fysiske helbred er en hyppigt anvendt metode.

Når man måler kontakter til sundhedsvæsenet forud for tilkendelsen af en førtidspension er det vigtigt at være opmærksom på, at der som en del af ansøgnings- og udredningsforløbet kan være en øget kontakt til sundhedsvæsenet. For bedst muligt at tage højde for dette forhold, så resultaterne påvirkes mindst muligt, er der, for så vidt angår kontakt til sundhedsvæsenet før afgørelsestidspunktet, brugt oplysninger fra det år, der ligger to år forud for året for afgørelsestidspunktet. Det kan dog ikke fuldstændig udelukkes, at der også så tidligt i forløbet, kan have været en forøget kontakt til sundhedsvæsenet for disse personer, men ved at gå så langt tilbage i tid, må det dog antages, at det ikke påvirker resultaterne i væsentlig grad.

Positiv forskel for den enkelte – men ikke sammenlignet med andre muligheder
Baseret på denne analyse viser undersøgelsen at personer, der tilkendes førtidspension, har færre kontakter til sundhedsvæsenet efterfølgende, end personer, der ikke tilkendes førtidspension – igen, alene i den kategori af danskere, der ligger 'på vippen' i forhold til at få tilkendt førtidspension. På den baggrund konkluderes det, at førtidspension kan gøre en positiv forskel for den enkelte borger. Man kan imidlertid

ikke på baggrund af undersøgelsen sige noget om, hvilken forskel en tilkendelse af førtidspension gør for den samlede gruppe af danskere, der tilkendes pensionen.

En stor del af debatten har taget udgangspunkt i førtidspensionsreformen, og derfor er det vigtigt afslutningsvis at påpege, at undersøgelsen er gennemført, før reformen trådte i kraft. Rapporten indeholder derfor ingen oplysninger om, hvilken forskel en førtidspension gør for den enkelte sammenlignet med fx de ressourceforløb, der er indført i forbindelse med reformen.